

Gamle skovredskaber

Blokvognen

AF FRITZ V. LARSEN

Udkørsel af en kævle til vej med blokvogn var en af de opgaver, vi før i tiden kunne trække til skovfogedeksamen i faget specialarbejder.

Fag som ud over nævnte kunne være gravning af et stykke grøft, bl.a. på sidehæld, opsætning af forskellige hegnstyper, udrrensning i bevoksninger, aflægning af forskellige effekter som vognstænger og træskotræ, barkning af papir- eller træuldstræ samt læsning af svelletræ med skovkran og udkørsel af samme.

Opgaven ved førstnævnte opgave bestod i, at en kævle på 1 til 2 m³, som med velberådet hu fra kommissionens side var anbragt på et sted, som kunne volde eleven nogen vanskelighed, f.eks. på en skråning eller ved en grøft, ved hjælp af blokvognen og et par af eksamensdistriktet til rådgivning stillede heste skulle bringes til vej.

Skulle opgaven løses rigtigt, skulle eleven fra rodenden køre vognen hen over kævlen med et hjul på hver side til et punkt lidt foran kævleens tyngdepunkt, spænde hestene fra, fastgøre en mindre kæde i vognstangens krog og med håndkraft løfte stangen så højt i vejret, at den bag på vognen anbragte kævlesaks kunne gribe om kævlen.

Var kævlen mindre kunne eleven selv ved hjælp af omtalte kæde trække vognstangen ned, hvorved kævlen blev løftet fra jorden, slå en anden kæde om kævle og vognstang, spænde hestene for og køre kævlen ud.

Var kævlen større måtte vognstangen trækkes ned ved hestenes hjælp.

Fejlene lurede

Det, der af fejl forventedes af kommissionen og de omkringstående andenårsselever, var at eleven glemte at anbringe den tynde kæde i vognstangens krog, inden stangen blev løftet i vejret, så denne ikke kunne trækkes ned eller, at han fik løftet stangen så højt til vejrs, at vognen gik bag over og endte med hjulene i vejret, kørte vognen ind fra topenden eller glemte at

lægge noget bag hjulene, såfremt kævlen lå på skrånende teræn, så vognen løb fra ham, når stangen løftedes.

Var alt gået godt indtil nu, skulle kævlen efter udkørslen, som også kunne have sine vanskeligheder, anbringes ved vejen, og nu foregik tingene så i modsat rækkefølge.

Her kunne det ske, at eleven i stedet for at lade stangen gå langsomt til vejrs ved hestenes hjælp, løsnede den kæde, som med et glidestik var bundet om kævle og stang, med det resultat, at stangen nu røg til vejrs, og vognen slog en kolbøtte til fare for de omkringstående.

Ude på distrikterne brugte køremændene normalt den metode ved aflæsningen, at de med en jernstang frigjorde kævlesakens tænder fra kævlen, men dette var ikke tilladt ved eksamen, da denne metode kunne forårsage en beskadigelse af kævlen.

Forskellige konstruktioner har senere muliggjort, at kævlen kan løftes fra jorden uden løftning af stangen bl. a. den viste, som er konstrueret af afdøde skovfoged Jacobsen, Gisselfeld Klosters distrikt, hvor kævlen hæves ved hjælp af en bom med spærrehjul, pal og vægtstang, men også mange andre vellykkede modeller findes - de fleste nyere med kraftige gummihjul. Men alle modeller er vel nu museumsgenstande. ❁

